

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci

Bc. Andrea Lerchová

HEIDI SALAETSOVÁ A JEJÍ PŘÍNOS PRO VÝVOJ TEORIE TLUMOČENÍ

(Heidi Salaets and her Contribution to the Development of Interpreting Studies)

UK FF ÚTRL Praha, srpen 2021

Diplomová práce Andrey Lerchové má charakter deskriptivní teoretické studie, jež se věnuje dílu belgické/vlámské teoretičky tlumočení, pedagožky, badatelky a tlumočnice Heidi Salaetsové. Je to vůbec první práce takového rozsahu a zaměření o prof. H. Salaetsové v českém prostředí. Práce vznikla v kontextu dalších teoretických diplomových prací, obhájených na Ústavu translatologie FF UK, zaměřujících se na dílo, výzkum, projekty a teoretické modely významných zahraničních osobností teorie a praxe tlumočení (např. F. Pöchhacker, D. Seleskovitchová, D. Gile, I. Kurzová, K. Seeber, B. Moser-Mercerová, Á. Colladosová Aísová, G. V. Černov, A. F. Širjajev, R. K. Minjar-Běloručev, J. Baigorri Jalón a další autoři a regiony).

Diplomová práce (DP) má 82 stránek (+9 příloh: celkem 52 stran - kompletní publikační činnost Heidi Salaetsové, informovaný souhlas, podkladové otázky k rozhovoru – v češtině a nizozemštině, přepis rozhovoru v nizozemštině, letáčky k projektům) a je rozdělena, kromě Úvodu a Závěru, do šesti základních kapitol a řady podkapitol.

V první kapitole (s. 12-16) Andrea Lerchová popisuje Metodologii, tj. jaké výzkumné metody volí, aby dosáhla cíle svého výzkumu. Oceňuji přehlednost, logickou strukturu a podloženost existující odbornou literaturou. I přes značnou stručnost je zde vše podstatné pro přípravu a sepsání tohoto typu diplomové práce. V další kapitole diplomantka uvádí profesní biografii a stručný přehled výzkumu Heidi Salaetsové. Ač prof. Salaetsovou osobně znám již více než 13 let, dozvěděla jsem se zde řadu nových zajímavých a užitečných informací.

V dalších kapitolách diplomantka mapuje jednotlivé badatelčiny výzkumné etapy, respektive podrobně postupně chronologicky charakterizuje a analyzuje všechny evropské a mezinárodní výzkumné projekty, do nichž byla Heidi Salaetsová zapojena ať už jako hlavní řešitelka či jako spoluřešitelka (s. 20-63). Vidíme, že těžiště zájmu H. Salaetsové je v oblasti soudního tlumočení v širokém slova smyslu – od tlumočení pro policii, přes tlumočení pomocí videokonferenčního zařízení, tlumočení pro děti a nezletilé v soudním kontextu (v postavení oběti, svědka či možného pachatele), tlumočení pro mluvčí „méně rozšířených jazyků“, tlumočení ve znakovém jazyce pro komunitu Neslyšících, tlumočení a překlad u policie ve spojitosti s odhalováním organizovaného zločinu atd. Diplomantka sleduje ve své práci i další vývojové tendence, názory a zájmy H. Salaetsové (s. 64-67): tlumočení ve zdravotnictví a aktuální výzkumný projekt EmpathicCare4All (do září 2021 včetně) a tlumočení na dálku – včetně publikační činnosti v dané oblasti. Důležitou součástí činnosti H. Salaetsové je i její didaktická činnost (s. 68-70), kde hojně využívá právě výukové moduly a materiály, jež vznikly v rámci výzkumných projektů, na nichž se podílela. Důraz klade na interdisciplinární přístup ve výuce, což se odráží i v její publikační činnosti. Diplomová práce je zakončena kapitolou (s. 71-75), kde se Andrea Lerchová zamýšlí nad recepcí výzkumu Heidi Salaetsové v českém prostředí a podává stručný přehled českých diplomových prací, kde lze najít o H. Salaetsové a jejím výzkumu konkrétní odkazy a informace. Připomíná také zejména její přínos v oblasti interdisciplinární spolupráce.

Zmiňuje rovněž krátký přednáškový pobyt H. Salaetsové na Ústavu translologie na podzim 2019.

Díky posuzované diplomové práci se dozvídáme o této vlámské autorce vše podstatné z jejího výzkumu, publikací i výuky a lépe si uvědomíme, jak bohatý a široký je záběr její výzkumné a pedagogické i osvětové činnosti. Diplomová práce Andrey Lerchové tak naplňuje svůj stanovený cíl – seznámit české čtenáře s dílem, výzkumem a pedagogickým působením profesorky Heidi Salaetsové z Katolické univerzity v Lovani. Bude výbornou pomůckou zejména pro studenty oboru tlumočnictví, kteří v této DP najdou nezbytné informace o osobnosti, projektech a publikacích Heidi Salaetsové na jednom místě.

K obsahové, jazykové a formální stránce mám pouze několik menších poznámek: V seznamu Zkratk (s. 5-6) postrádám některé další, jež se pak průběžně objevují v DP: např. ENPSIT, či zkratkové názvy jednotlivých projektů: ImPLI atd. Občas bych na místě diplomantky volila vhodnější/české výrazy (x participant, x figura – s. 55, kooperace – s. 50, blended learning – s. 54 atd.). Na s. 46 došlo k poněkud zkratkovité formulaci, jež je pak zavádějící: je zde uvedena Evropská unie a Evropský soudní dvůr pro lidská práva. Jednak česky používáme „Evropský soud pro lidská práva“ a jednak je to soudní instance v rámci Rady Evropy, což je mezinárodní organizace sdružující 47 zemí Evropy, a ne pouze Evropské unie...Bylo by bývalo potřeba trochu v textu rozvést, např. že i „EU respektuje...“ U projektu CO-MINOR-IN/QUEST I. pak na s. 34-35 se píše, že jsou respondenti rozděleni do skupin a že je zde kategorie „ostatní“ jež byla při analýze zařazena pod skupinu psychologů. U grafů, jež následují (s. 35 a další) je však tato informace poněkud matoucí, protože skupina „ostatní“ /other je v grafech uváděna samostatně a je mnohem početnější než psychologové, tudíž by asi opět bylo potřeba trochu upřesnit, jak se to odrazilo v analýze projektu, anebo to raději v textu explicitně vůbec nezmiňovat. V závěru (s. 74) diplomantka konstatuje, že by bylo užitečné se na ÚTRL věnovat v DP i tlumočení na dálku a tlumočení ve zdravotnictví. Dovolím si zmínit dvě DP, které se touto problematikou již zabývaly (toto téma je však velmi široké a stále aktuální, tudíž by bylo záhodno se mu pochopitelně věnovat i nadále): Aneta Koskanová, „Remote interpreting“ aneb simultánní tlumočení na dálku (2009) a Dita Kostelníková: Vícejazyčná komunikace a kvalita tlumočnických a jazykových služeb ve zdravotnických zařízeních v Praze – případová studie (2015). Je také velká škoda, že rozhovor s Heidi Salaetsovou je v příloze uveden pouze v originále, v nizozemštině, tudíž pro většinu studentů i pedagogů ÚTRL je takto nepřístupný, protože nizozemština nepatří mezi jazyky nabízené na našem Ústavu.. Chápu, že by překlad do češtiny byl časově i prostorově náročný, ale jistě by to bylo užitečné a pro čtenáře zajímavé.

Během obhajoby by diplomantka mohla odpovědět na tyto otázky:

- 1) v textu (s. 51 a dále) zmiňujete definici „málo rozšířených jazyků“ dle Heidi Salaetsové tak jak s ní pracovala spolu s ostatními badateli v projektu TraiLLD. Mohla byste říci, čím se tato definice liší od běžného použití termínu „málo rozšířené jazyky“? Jak by na tom byla či je například čeština?
- 2) jakým způsobem jste dělala transkripci celého více než dvouhodinového rozhovoru s Heidi Salaetsovou? Manuálně (poslech nahrávky a postupný přepis) či pomocí příslušného volně nabízeného softwaru „Speech-to-text“?

Přes zmíněné drobné výtky práce Andrey Lerchové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce. Je napsaná poctivě, metodologicky čistě, samostatně a přináší řadu užitečných poznatků pro teorii i praxi tlumočení a pro s nimi propojený interdisciplinární výzkum. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že velmi dobře prostudovala veškerou odbornou literaturu a zdroje ke zpracovávanému tématu a že využila

zejména další vhodné možnosti k získání potřebných podkladů (polostrukturovaný rozhovor s prof. H. Salaetsovou), že s těmito zdroji dovede dobře pracovat a je schopna jednotlivé úvahy, názory a poznatky samostatně utřídit, předložit a analyzovat. V této souvislosti oceňuji nejenom obsáhlý seznam použitých zdrojů, ale i kompletní bibliografii prof. Heidi Salaetsové uvedenou v příloze diplomové práce.

Diplomovou práci **Andrey Lerchové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji zatím stupněm **v ý b o r n ě**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby

Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Praha 22. srpna 2021